

**СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО
ТУРИЗМУ УКРАЇНИ**

Польова Л.В.

кандидат педагогічних наук

викладач кафедри готельно-ресторанної справи

Інституту туризму

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Україна має всі необхідні умови для інтенсивного розвитку міжнародного туризму (розташування у центрі Європи на перехресті важливих міжнародних транспортних коридорів, багаті історико-культурні можливості, людські та матеріальні ресурси та забезпеченості курортними та рекреаційними ресурсами. Серед них найбільш цінними є унікальні кліматичні зони морського узбережжя та Карпат, а також мінеральні води та лікувальні грязі практично всіх відомих бальнеологічних типів). Згідно з даними, курортні та рекреаційні території в Україні становлять близько 9,1 млн. га (15%) території.

Оцінка потенціалу курортних та природних лікувальних ресурсів дає підстави розраховувати, що Україна має перспективу розвитку туристичної галузі. Це могутній потенціал розвитку міжнародного і вітчизняного оздоровлення й туризму, які є прибутковими галузями економіки багатьох країн.

Незважаючи на те, що останніми роками прослідковувалася явна тенденція до збільшення чисельності іноземних громадян, що відвідують Україну, розвиток об'єктів туристичної інфраструктури не відповідає світовим стандартам, має низький рівень комфортності, технологічну відсталість, низький рівень обслуговування, що гальмує розвиток в'їзного туризму України. Фактори, що впливають на розвиток туризму, різноманітні й багатогранні. Наявність сприятливих факторів приводить до лідерства окремих регіонів і країн у світовому туризмі і, навпаки, небажані фактори знижують туристичний потік.

Розбудова сучасної туристичної індустрії в Україні вимагає наукового підходу до розв'язання проблем міжнародного туризму, у т.ч. до виявлення та ефективного використання природно-рекреаційних ресурсів. Особливим завданням є комплексна оцінка факторів міжнародного туризму, що сприятиме узагальненню сильних та слабких сторін розвитку туризму України, створенню моделі його перспективного розвитку.

Основні фактори, що впливають на міжнародний туризм, можна розподілити на дві групи: зовнішні та внутрішні.

Під зовнішніми факторами слід розуміти такі суттєві причини, обставини й умови, що зумовлюють вибір іноземного туриста подорожі до іншої країни. Під внутрішніми факторами слід розуміти такі суттєві причини, що зумовлюють вибір іноземного туриста подорожі саме до конкретної країни.

До зовнішніх факторів міжнародного туризму входять: демографічні, міжнародні, соціальні, економічні, культурні.

Аналізуючи передумови розвитку міжнародного туризму, варто зупинитись й на факторах, що стримують його ріст. Циклічні й структурні кризи, інфляція, зростання безробіття, порушення умов товарообміну, а також відсутність планування використання природних і трудових ресурсів є гальмуючими факторами, які впливають на ріст міжнародного туристичного обміну.

Туристична індустрія в Україні розвивається під впливом таких факторів: фактор політичної нестабільності, екологічний фактор, фактор природних катаклізм та катастроф, фактор злочинності, фактор економіки та фінансів, фактор інфраструктури, фактор новітніх технологій.

Крім цих факторів, слід зазначити також негативні сторони для розвитку міжнародного туризму:

- 1) відсутність коштів на проведення маркетингу туризму в Україні;
- 2) необхідність отримання візи для в'їзду в Україну викликає перше негативне ставлення у потенційних туристів;
- 3) наявність різноманітних перешкод для туриста:
  - застарілі літаки та занедбані аеропорти;
  - повільні та некомфортбельні поїзди та автобуси;
  - часті зупинки працівниками державтоінспекції, прискіпливість митних та прикордонних служб;
  - відсутність реклами, мало розвинута інфраструктура;
  - не розкрито потенційний туристичний потенціал;
  - «незручна країна» – громадяни України не знають англійської мови, не має показників вулиць на іноземній мові;
  - «дикий капіталізм» - високий рівень корупції, негативний імідж української політики;
  - «суцільний автостоп» - розбиті дороги.

Принциповою проблемою сучасного управління індустрією туризму в Україні залишається відсутність його чіткого механізму, тобто взаємопов'язаної та виваженої сукупності прийомів, методів та важелів впливу на суб'єктів господарювання в туристичній галузі.

При виборі іноземним туристом країни ресурсно-рекреаційна привабливість відіграє найбільш важливу роль. Вона складається насамперед з природно-географічних умов, а саме наявності в певному регіоні морського узбережжя, гірських ландшафтів, привабливої та екзотичної флори та фауни, кліматичних умов. Туристи беруть до уваги кліматичні й ландшафтні особливості, багатство й унікальність рослинного й тваринного світу, природні можливості для активного відпочинку. Як правило, прагнення відпочити, змінити обстановку пов'язано у багатьох людей з бажанням познайомитися з екзотикою. Екзотичні природні об'єкти є одним з найважливіших туристичних ресурсів.

В період становлення ринкових відносин в Україні туристична індустрія як одна з найбільш перспективних та динамічних галузей світового господарства отримала усі умови для інтенсивного розвитку міжнародного туризму. Об'єктивним підґрунтям стало, з одного боку, відкриття закритих

державних кордонів, а з іншого - її величезний туристичний потенціал, що містить у собі неповторний комплекс історико-культурних та архітектурних пам'яток, об'єктів, рекреаційного призначення.

Також до позитивних сторін міжнародного туризму України можна віднести:

- зручне територіальне положення України: на межі Європи і Азії;
- досить високий розумовий потенціал – країна вчених;
- особливості національної кухні – козацький колорит;
- знаходиться «Європейське сафарі», яке представлено дикою природою, первісним степом в «Асканії Новій»;
- Україна представляє чинник міжнародного миру і стабільності, тому що не вела агресивної політики;
- перспективи використання зеленого туризму.

Хоча практично вся територія нашої країни має достатній потенціал для розвитку індустрії туризму, проте інтенсивність іноземних відвідувань її окремих регіонів дуже різноманітна.

Отже, сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів формують туристичні регіони і центри туризму України, які відрізняються від загальнонаціональних туристичних регіонів і мають більш акцентовані центри, що пов'язано із специфікою міжнародного туризму.

В Україні майже 90% іноземних туристів відвідують сім регіонів: м. Київ, АР Крим, м. Севастополь, Одеську, Запорізьку, Дніпропетровську, Львівську області. Слід зазначити, що майже 45% туристичних відвідувань припадає на м. Київ. Це пов'язано з присутністю в Києві таких факторів ресурсно-рекреаційної привабливості як наявність у столиці об'єктів ЮНЕСКО(Софійського собору та Києво-Печерської лаври), культурно-історичних об'єктів, пам'яток архітектури, історії, культури.

Можна стверджувати, що, як і в багатьох інших європейських країнах, серед відвідувачів переважають громадяни сусідніх країн.

Крім домінуючої ролі сусідніх обмінів слід виділити ще одну особливість міжнародного туризму України. Вона полягає в меридіональній спрямованості туристичних потоків. Туристи з північних країн (Росія, Білорусь) воліють відпочивати на берегах теплих морів. Останнім часом відзначається розширення зустрічних туристичних потоків з півдня на північ.

Світовий довід показує, що міжнародний туризм можна розвивати і в період економічних криз, оскільки витрати на створення одного робочого місця тут в 20 разів менші, ніж у промисловості, а оборотність інвестиційного капіталу – у 4,2 рази вища, ніж в інших галузях господарства.